

Quan la dona era d'una «raça inferior»

Text > GERARD BAGUÉ, director

Arran d'un estudi sobre la prostitució al barri *xino* de Girona, se'm va ocórrer consultar la definició de *prostituta* a la celebèrrima enciclopèdia Espasa, en una edició dels anys noranta, i vaig quedar garratibat. Pel diccionari de referència i consulta obligatòria de moltes generacions, ser prostituta era una patologia greu.

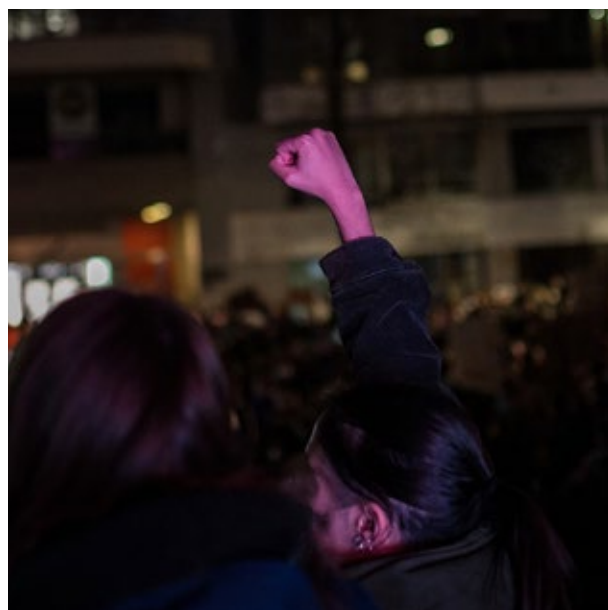
L'obra conté fragments antològics (els tradueixo del castellà): «S'ha descrit una capacitat cranial inferior a la de la mitjana»; «Alguns metges han descrit en les prostitutes anomalies de configuració cerebral i conjugacions que no apareixen als cervells normals»; «Es pot dir que la prostituta, pel seu tipus antropològic, s'assembla a les races inferiors, com els hotentots, els indis pellroges i els aborígens australians». La llarga definició parla també, entre altres bestieses, de «l'obtusió del sentit de l'olfacte» o de «la depravació sexual en forma de sadisme». Per reblar el clau, fins i tot els bons sentiments de les prostitutes són presentats de la manera més malèvola, com quan es destaca el seu «sentiment morbós associat a actes de filantropia, caritat i pietat». Amb aquest panorama, no resulta estrany que els metges de l'època citats per l'obra reconeguessin també els nombrosos casos de «suïcidi, psicosi i neuropsicosi» entre les prostitutes.

L'enciclopèdia Espasa encara es pot trobar en grans biblioteques i despatxos que fan olor de naftalina, tot i que, com totes les enciclopèdies en paper, la seva incidència i el seu valor han caigut en picat (n'he vist una de setanta volums a la venda, al Wallapop, per 90 euros). Ara bé, l'estructura mental i històrica que sustentava aquestes barbaritats contra les dones, no només no s'ha esfondrat del tot, sinó que té nous capdavanters a la dreta de l'espectre polític.

Tot i els esforços institucionals i judicials per frenar la violència contra les dones —bona part dels quals són descrits en el dossier que us presentem en aquest número—, la realitat evidencia que aquestes mesures resulten insuficients. Les lleis, els protocols i les sancions són eines necessàries, però no aconsegueixen erradicar un problema estructural que està arrelat en patrons culturals i socials molt profunds. La violència masclista no neix del no-res, no neix d'una difusa maldat humana: és el resultat d'una societat patriarcal que, al llarg dels segles, ha naturalitzat la desigualtat i la submissió de les dones.

L'àmbit jurídic i repressiu actua sobre les conseqüències, però no sobre les causes. La prevenció real només pot arribar si invertim en educació i transformació social. Cal educar, des de la infància, en la igualtat, en el respecte, en la intel·ligència emocional, en la gestió de les emocions i els conflictes, en la diversitat i en la llibertat de ser i d'estimar-se sense imposicions. De mica en mica, pagant un preu molt alt i lluitant contra les forces reaccionàries, anem trencant els esquemes que associen masculinitat a poder i control, i feminitat a subordinació.

El repte exigeix un compromís col·lectiu: famílies, escoles, mitjans de comunicació, institucions i ciutadania. Necessitem una societat més sensible i menys patriarcal, que reconegui plenament la dignitat, l'autonomia i la llibertat de les dones. Només des d'aquesta transformació cultural i educativa podrem aconseguir que la violència contra les dones deixi de ser una realitat tan terriblement quotidiana.

>> Noia que aixeca el puny durant la lectura del manifest a la manifestació del 8 de març de 2021 a Girona.
(Foto: CARLES PALACIO)